

bukvice, ktere nam najbolj glavo mešajo.“ — Kaj so gospod fajmošter storili, tega ne vemo.

Dopisi.

V Zagrebu 28. sept. — „Figaro qui, Figaro la“ — ali kakor eden naših časnikov pravi: „pojavlja se sad ovdje, sad ondje, te opet ga neima“ — to je tisti glasoviti razbojnik Udmanić, o katerem je vsa naša dežela sedaj polna in o katerem v eno mer pišejo naši časniki. Ker je res osoba, ktera sedaj v kraljevini naši, kakor Slovenci pravite, „zvonec nosi“, pa „Novice“ svojim čitateljem niso še kaj povedale o njem, naj jim sporočam nekoliko vrstic o tem „Rinaldu Rinaldinu“, o katerem je neki šaljivec včeraj rekel pred kavarno na Jelačićevem trgu, da nam bo še Jelačića bana vzel, predno se iz lesenega zamotka razvije in pokaže svetu. Udmanić je mlad človek, nima menda 24 let, ter je rojen v Draganiću blizo Karlovca. Odkar je preteklo zimo svojemu sodniku resnobno rekel, naj ga skoro obesijo, sicer jim bo drugače odnesel pete, in se je res malo za tem preslavni sodnik za belega dne preponižno priporočil in ušel, moramo reči, da je od dne do dne predrznejši. Prvo je bilo, da je na begu ustrelil nekega žandarja ter njegovo uniformo oblekel. Od tega časa zaljubil se je bil pa posebno v naše župne hiše ali farovže. Tako je, na pr. župniku pri sv. treh Kraljih in pri vseh Svetih vzel, kar je našel denarja, in tako tudi na Bregih pri Ivaniću. Udmanić pa je tudi galantom, ker je gospé Domjanički, ko je njej in njenemu možu za belega dne blizo pošte v Popovcu vzel kočijo in 65 forintov, nazaj dal pet forintov, da si je mōgla najeti voz do doma; zraven pa je še tolažil njene otroke, ki so trepetaje jokali, da on ni „krvolok“, da on na telesu nobenemu privatnemu nič žalega ne stori. Ali ni res to velik galantom? Udmanić je pa tudi pobožen (?) mož, ker so v Podsusedu, ko jim je grozdje zobaje utekel, pred kapelico našli tri forinte v srebru za sv. maše, da mu sv. mati Božja izprosi srečo pri njegovem delovanju!! — In res ima neko čudno srečo, da ga ne morejo vjeti, da-siravno je na pr. okoli farovžev pri neki priložnosti sēm ter tje bilo polno kmetov; al nikdo se ga noče lotiti; vsaj pravijo, Udmanić le sega na bogato gospōdo, nikdar pa na siromaščni narod. — In tako ga naša municipalna vlada lovi in lovi, on pa jim zmiraj uteče in kaj novega začinja. Ako ga je volja prebirati naše novine, gotovo si misli, da je kaj slavna in mogočna oseba, ker vidi, kako se ga boji vsa zemlja, in kako so novine polne dopisov o njegovi osebi. — Iz teh malih črtic vidite, kakošen človek je ta Udmanić, pred katerim se trese kraljevina naša, ktere pa se bodo bali tudi sosede naši na Štajarskem v okraji brežiškem, kamor se je neki sedaj podal. Da bi se bil sam ustrelil, kakor je danes počil glas, zdi se nam neverjetno, kajti tak tolovaj, kteremu, žalibože! vse sile naše ne morejo do kože, ne bo se prehitel, da bi si sam življenje končal.

Iz Planine 26. sept. — Huda pošast kolera vzela je tudi nam vrlega rodoljuba gospod M. Tomca, učitelja tukajšnjega. Ranjki je bil sin Šentvidškega podobarja, ki je po svojih lepih delih dobro znan; bil je kot učitelj ljudske šole ves na svojem mestu, vrh pa tudi izvrsten orglar in pevec. Čitalnica naša izgubila je po njem neutrudljivega tajnika. Naj domoljubu takemu „Novice“ s temi vrsticami stavijo spominek v svojih listih!

Iz Kranjske gore 24. septembra. Dovolite drage nam „Novice!“ prostorček našim vrsticam. V naši dolini vojakov vse mrgoli. Vkvartirani so po vaseh prav na tesno. Ni se gledalo pri nastanovanju, ali je lastnik

kmet ali bajtar, premožen ali reven, ampak sploh le na to, koliko se jih more pod streho spraviti po 30, 50, 70. Tako ima nekter bajtar po dva častnika in še prostake. Dokler bo ugodno vreme, se to še prestane, zato ker se ljudstvo jim tako ali tako umakne, ker ima delo na polji. Ali kaj bo po zimi, ko ne bo moč na svilah bivati? To bo gnječa po hišah, in bati se je kužne bolezni v tesnobi. Pa tudi nekteri nimajo potrebne priprave, da bi vojakom postregli s potrebnimi reči. Pri nas je od nekdej vsak vojak bil dobro sprejet, ker je nastanovanje vojakov le redkokrat bilo, in radodarno ljudstvo dajalo jim je svoje hrane brez plačila; al zdaj je drugače. Ljudstvo je obožalo in vojakov je tukaj od sile, tako, da še sobe za bolnišnico niso mogli najeti, ampak na podu nekega kajzarja, ki je bil primoran snopovje ž njega spraviti, se je bolnišnica ustanovila. To je sreča, da ni bilo bolnih vojakov, zakaj na podu bi pristojno stanovanje bolnikom ne bilo na nobeno stran. — Tudi nam je zdaj naloženo, da mora vsak svojim nastanovljenim vojakom sam drva dajati; ker smo pa po sekvestru pri sekanji drv zeló opovirani, zato skorej nam samim drv za zimo manjka, in v naših gorah, ako poleti drv ne pripravimo, jih po zimi ni več mogoče napraviti zavolj velikega snega in predolge poti. Kaj tedaj bomo počeli, ako nam in vojakom drv zmanjka po zimi? Pa tudi živeža smo pri nas jako malo pridelali razun krompirja, pa še ta je letos slab. Ljudje bojo vojakom še to malo že zdaj poprodali zavolj pomanjkanja denarja, kaj tedaj bo po zimi? Pri vsem tem nam pa še to pravijo, da še teh krajcerjev, ki nam gredó za nastanovanje vojakov, ne bomo popolnoma plačanih dobili. Povejte nam tedaj ljube „Novice“, lepo prosimo, kam se imamo obrniti, da bi se iz našega revnega kraja vojaki kam drugam preselili? *)

En posestnik v imenu večine prebivalcev.

Iz Ljubljane. — Matica je dovršila svoj drugi letni zbor. V današnjem listu se nahajajo od konca do kraja na kratko posnete vse odborove in zborove razprave, iz katerih se vidi, da mladi ta národni zavod čvrsto napreduje, ne le v množenju družbenikov svojih, temuč tudi izdavanju knjig. Kako veselo se množi števílo Maticarjev, kaže se iz tega, da od tistega kratkega časa, kar je bil Maticin imenik tiskan v „Letopisu“, do danes je pristopilo 74 novih udov, in sicer 9 ustanovnikov in 65 letnikov, ktere začnemo v prihodnjem listu naznanjati. Vesela prikazen pri teh novih udih je zlasti ta, da so nekteri rodoljubi začeli v Matico vpisavati rojstne svoje kraje. To lepo misel je prvi sprožil g. dr. Orel, ki je vpisal svojo rojstno vas Skopo; posnemal ga je g. Luka Tavčar, ki se je zavezal, da hoče letni donesek do svoje smrti plačevati za svoj rojstni kraj Dutovlje. Bog daj mnogo posnemalcev.

Ker se je ob priliki letnega maticininega zbora od

*) Brž ko bo mir z Lahi gotov, se bo razpustila množina vojakov, ki je bila za boj potrebna, in podoba je v Ljubljani, da jih že razpuščajo, in tako se bodo tudi vmaknili iz vašega kraja kmalu. Kar pa se tiče druge pritožbe vaše, da se vam kratki popolno plačilo, in ker ne vemo prav, kako in kaj, zato vam naznanjamo o tej zadevi cesarsko postavu, ki je natisnjena v XXXIV. delu deželnega in vladnega lista od leta 1858. na strani 543. Tu je plača za nastanovanje (vkvartiranje) vojakov, nektera mesta izjemši, kjer je še viša plača, na Kranjskem takole odločena:

Za oficirja na dan po 14 novih kraje.

Za vsacega moža po 1 kraje in pol.

Za konjika s konjem vred po 2 kraje. in pol.

Vsak župan hrani med postavami, njemu poslanimi, tudi to postavu; župan mora tedaj za-njo vedeti, pa se tudi po nji ravnati; ako bi župan ne hotel, ga more prisiliti okrajna gospodarska, ktera čuje nad tem, da se ravná vse postavno. Od gori naznanjene plače nima nihče pravice utrgati hišnemu gospodarju ne venarja ne.

Vred.

*

vseh strani slovenskih snidlo mnogo udov in med njimi mnogo prvih zagovornikov naroda našega, bilo je čisto naravno, da je po dovršenih Matičinih opravilih njih konverzacija segala tudi v to, kaj želijo Slovenci od prihodnjega časa na blagor domovini svoji. Al čudo golemo! Že dva dni pred shodom tem sta dunajski „Fremdenblatt“ in za njim graška „Tagespošta“ po svetu raznašala novico, da se Slovenci zbirajo v Ljubljani v posvèt, kako bi osnovali „Operationsplan gegen das Ministerium Belkredi.“ Če tudi vsak trezen človek že na prvi hip vidi, da mora to-le zgolj denunciacija biti, ki pripoveduje, kaj je pridigar govoril, ko pridigarja še na prižnici ni bilo, moremo vendar „post festum“ povedati, da „Fremdenbl.“ in „Tagesp.“ pripovedka je gôla laž, ker za gotovo moremo rêci, da — po naključbi ali kako drugače — v vseh od „Fremdbl.“ omenjenih pomenkih Belkredijevo ime še imenovano ni bilo! Tej denunciaciji prav sorodna sestra pa je tudi ta, ki jo je „Allg. Ztg.“ prinesla in za Slovence tako skrbna „Tagesp.“ prebavila, da je namreč naš župan dr. Costa unidan pri drž. ministru za zedinjenje Primorskega s Kranjskim plêdiral. Da noben značajin človek ne bo zagovarjal stvari, ktera se ne sklada z njegovim programom, to sicer vsi pametni ljudje vejo; al kaj je nekterim časnikom mar za pamet in resnico!

— „Beseda“, ki jo je napravila čitalnica na čast občnemu Matičinemu zboru v četrtek zvečer, bila je sijajna po gostih, ki so jo počastili z nazočnostjo svojo, in izvrstna po izvršbi „Tičnika“, v katerem so se v spevoigri odlikovale gospodičini Roza Frôlihova in Eliza Šrapekova, v igri na glasoviru pa gospodičina Tinica Pleiweisova, s katerimi sta se vredno vrstila gospoda V. Valenta in A. Jentel s čitalničnim pevskim zborom vred. Trikrat je bila krasna Ipavčeva spevoigra že na odru očitnem, a nikoli še ni bila s toliko navdušenostjo sprejeta kakor ta večer. In tako so se želje, ki jih je predsednik čitalničnin izustil v začetnem govoru, s katerim je pozdravljal predrage nam goste iz vseh slovenskih okrajin: „naj bi vrnivši se na svoj dom ne zâbili čitalnice ljubljanske“, po enoglasnem zagotovilu vseh pričujočih spolnile res do dobrega. Čitalnica pa se srečno čuti, da je zadovoljila častitim svojim gostom. Po končani spevoigri je nenavadna radost kraljevala v gostilnici ter se razodevala v govorih, pesmih in zdravicah živega rodoljubja kipečih, dokler ni bila ura prezgodnje ločitve.

— Po najvišem cesarskem sklepu od 19. sept. t. l. je občini ljubljanski dovoljeno, da sme 100.000 gold. na pôsodo vzeti za svoje potrebe.

— Kolera, hvala Bogu, v Ljubljani še zmiraj ni prehuda, in zato se je nadjati, da tudi ne bode huja. Od začetka njenega 10. sept. do 1. dne t. m. je zbolelo v Ljubljani 90 oseb, umrlo 42, ozdravelo 25, ostali so še bolni; v bolnišnici za kolero je danes (v torek 2. dne t. m.) 5 žensk in 1 mošk; med ženskimi je ena med boleznijo mrtvo dete porodila, ona pa se bo ozdravila.

— Po deželi pa je do 29. septemb. zbolelo 873 oseb, umrlo 342, prebolélo 287, ostali 244 so še bolni; naj-huja je zdaj v cerkniški fari, kjer je v 3 vaséh v 4 dnéh 81 ljudi umrlo; v Ložu je bode kmalu konec.

— V pondeljek so začeli prodajati in bodo prodajali več dni zaporedoma vojaške konje na sejmskem trgu v Ljubljani, od 9. do 5. ure popoldne.

— Ker je kolera po mnogih krajih naše dežele raztresena, se bojo šole tudi na gimnazijah v Kranji in Novem mestu še le 3. novembra t. l. začele.

— Gosp. Henrik Penn je tedaj res nastopil drugo pot mimo tiste, ki smo je na prid želeli domo-

vini naši. Poskusni list novega lepoznankega časnika, ki je začel v Gradcu izhajati pod naslovom: „Die Gartenlaube für Oesterreich“ nam kaže na čêlu, da mu je on vrednik. Ni nam znano, ali se ni mogel ali se ni hotel pogoditi s sedanjim započetnikom ljublj. gledišča, da bi bil ravnatelj slovenskih iger; al to rečemo na vsaki način, da obžalujemo, da se je od národnega gledišča, ki gotovo ima svojo prihodnost, v vsem tako sposobni mož obrnil na trnovo pot tako obilnega beletrističnega novinarstva.

— Ljubljančanje, ki so bili v nedeljo v Št. Vidu nad Ljubljano, ko se je ondašnja čitalnica odprla, soglasno pripovedujejo, da so doživeli kaj vesel večer v „besedi“, s katero je najmlajša hčerka národnih družeb in prva te vrste, da je kmetiške korenine, začela svoje blago delovanje. Dopisnik v poslednjem našem listu je res pravo zadel, rekši, da bode ta večer „Kraljič“ veliko premajhen. Za prihodnji list pričakovaje iz Št. Vida obširnejšega popisa, rečemo danes le samo to, da celó iz Londona je od rojaka našega g. Urbana Jugovica, ki je ondi učitelj nemškega, talijanskega in francoskega jezika, došel čitalnici šentvidški srčen pozdrav, iz kterege so prečastiti predsednik g. Potočnik zbrani množici brali nekoliko vrstic, ki so bile odzdravljane z navdušenimi slavoklici.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Obnavave mirú med našo in laško vlado so že dognane; vsak dan se pričakuje razglas, da je mir sklenjen. Koliko bo odškodovanja plačala laška vlada za vojskino tvarino, ki ji ostane v trdnjavah, ki so bile popred avstrijske, in kako se bodo neke malenkosti zastran prihodnje laško-avstrijske meje določile, — oboje to je prepuščeno poznejši razpravi. — Konec tega meseca potuje cesar v Prago. — Kakor malo so Čehi veseli svojega novega deželnega poglavarja grofa Rothkirch-a, ki še českega jezika dobro ne zná, tako se nasproti radujejo Poljaki Goluhovskega, Rusini pa skrbni čakajo, kaj da bode. — Ogerski časniki kličejo po deželnem zboru, da se odločijo skupne zadeve med Ogersko in Avstrijo; sliši se, da se zbor začne prihodnji mesec. — Po dolgem krikú se je vendar zopet en kos ravnopravnosti rodil, namreč ta, da se more po naših telegrafih pisati v vseh jezicih avstrijskih, do česa so dozdej le nemški, francozki in laški jezik pravico imeli. — Punt v Kandii se čedalje bolj širi. Sultan turški je naznanil velikim vladam evropejskim, da ga je volja Kandijancem vse privoliti, kar je le mogoče, a oni zahtevajo le to, da se ločijo od Turčije; v to pa nikakor ne dovoli turška vlada. Kako se bo izmotal ta silni klobčič, ne zná nihče, ker je ruski car (v soglasji z Napoleonom) rekel, da se sicer zaveda dolžnosti do kristjanov na Turškem, al sedanji čas ni še pripraven, da bi se rešilo turško vprašanje. Dalje je ruska vlada razglasila, da je ni volja kaliti mirú evropejskega z zvezo z ameriškansko vlado. — Sv. oče je cesarju Napoleonu naznanil, da nikakor ne zapusti Rima, kadar odide francozka armada; zaupaje v Božjo previdnost in pomoč cesarjevo ostane do smrti v Rimu.

Milodari za nesrečne Mehovčane: Gosp. V. Pl. 10 gold.

Kursi na Dunaji 2. oktobra.

5% metaliki 62 fl. — kr. Ažijo srebra 127 fl. — kr.
Narodno posojilo 67 fl. 55 kr. Cekini 6 fl. 7 kr.